Նուրտիկեանի այս տողերն ալ կը լուսաբանուին Յովհ. Թովմաճանեանի նամակին պարունակութեամբը։

Գերապատիւ Տեառն Տեառն Ստեփաննոսի Աբբային և մեծի Բարերարին.
սրբասիրելի զաւակն համբուրելով սիրով ողջունեմ որդիական ոգւով

... պատրիարգն մին գիրք չինեց ընդդէմ հայր աբբային հանգուցելոյն և ընդդէմ մոմփօոթին, և թէպէտ շատ աղաչեցի պատրիարգին որ պասմայ չանէ բայց չեղև հնար. և պատճառն այս էր, զի սերգիս վրդն. ի բազում տունս սառափաց ասացեալ է թէ պատրիարգն զղջացեալ է առաջի արաց վ՚էմ հաւատոյ և նարեկեան մեկնութեան քրքերն, իբր թէ այժմ ճանաչեալ է ճշմարտութեան ճանապարհն, և յայնժամ մոլորեալ իցէ. և ևս թէ ահագին սահակ կաթողիկոսն որովհետև զըդ է ընդ սերգիս վարդապետին, ստիպեալ է ի տպել, և վասն այն ևս պատրիարգն այս նոր չինած գրգոյն որ առ ընթերցողիսին մէջն ընդդէմ սերգիս վարդապետին անանուն ոմանք ասելով, թէ ես զղջացեալ գոլ իցեմ առաջի արած գրգերէս և այլն։ Արդ՝ զայս հաւատայ հայր սուրբ զի ինձ խոստովանեցաւ զճշմարիտն պատրիարգն, թէ ես իմ կամօքս չարի և բարով չարնէի չըշընէի ասաց ձեռքս. սակայն ասէ ի մէջ իմաստնոցն սովորութիւն է միմեանց հարցմանց պատասխանի տալ. և ես ասացի. այսքան բան ասացեր ես մխիթար աբբային միթէ և նորին հետևօղքն չեն կրնար պատասխան տալ. ասաց թէ ես իմ գրգիս մէջն հետևօղացն ոչ ինչ բանս ունիմ ընդ նոսայ. բայց եթէ արասցեն ինչ պատասխանի, և մենք ևս ոչ ձանձրանամք պատասխանելոյ, խնդալով այսպէս ասաց[1]...։

Ծառայ ամենայնի
Յոհաննէս Թովմաճանեան

Յամի տեառն 1756 Սեպտեմբերի 1.ին
գրեցաւ ի մայրաքաղաքն
կոստանդնուպօլիս

ՃՂԸ.

Աւստրօ-Գերմանական պատերազմներու պատրաստութեանց լուրերը կը տրուին հոս։

Գերապատիւ և Գերամեծար Տեառն Տեառն Ստեփաննոս Աբբայի և վրդ.ի
կարօտիւ սիրոյ ողջոյն

... մեծ պատերազմի պատրաստութիւն ունի թագուհին ընդդէմ փռուչեային։ Այսօր 80 թօփ քաղաքէն տարին. և յամենայնում աւուր հազարաւոր զօրք անցանեն ի քաղաքէն

---

1. Հ. Զաքարիայէ թուղթ մըն ալ առ Մելքոնեան Աբբահայր (Գր. 1756 Օգոստ. 19)՝ սապէս կը տեղեկագրէ Նալեանի այդ հրատարակութեան մասին. «վասն գրքոյն չարադրեցելոյ ի պատրիարքէն ընդդէմ լուսահոգի հօր «մերոյ, զայս ծանիք, զի արդարև չարադրեալ է, և տպեցաւ ևս (զոր ես և կամ մերայինք դեռ չտեսաք) և ծրի «պարգևեն։ Արդ՝ յոյժ պարսաւէ ասեն յայնմ գրքի զլուսահոգի հայր մեր և զմիաբանութիւն մեր. այլ և զպատրի «մոնֆօոթն, թո՛ղ զայն, որ ընդդէմ հաւատոյ բազումս հայհոյէ. այլ և ընդդէմ զլխաւորութեան և քաղկեդոնի «ժողովոյն բազումս հաչէ։ Աւի թէ այն գիրք ոչ միայն պատրիարքին է, այլ և մուլէիմօղլուն, և տիպաճի տէր «սարգսին։ Յօհաննէս աղան գրեալ էր այսի առ եղբայր իւր Թօմասն առել պատրիարքէն, զի խափանեսցի այն «գիրք, բայց ի զուր, զի արդէն տպեալ էր այն։ Բայց մեր Հ. Մկրտիչն ձեռամբ սէրգիս վարդապետին, և Թօմաճանօղլուն ամսով յառաջ ջանաց խափանել տալ զտպումն նորա, առաքելով զնոսա առ պատրիարքն, բայց ոչինչ «օգտեցաք, զի արդէն կէսն տպեալ էր. և զի ոչ անսայր բանից նորա. ուստի և Հ. Մկր. ասաց նոցա, թողէ՛ք «զի զոր կամի արասցէ յամօթ և ի նախատինս իւր»։